

JURYVERSLAG BOEKENLEEUEW 2019

Kunnen we afspreken dat we vanaf nu nooit meer een editie van de Boekenleeuw kwijtraken? Die vraag stelde de jury van Vlaanderens belangrijkste jeugdboekenprijs vorige herfst met aandrang. Wij, de keurraad van dit jaar, zijn bijzonder blij hierop te kunnen antwoorden met vier nieuwe nominaties en één hoofdvogel.

We kunnen niet genoeg benadrukken hoe belangrijk dat is. Kinder- en jeugdliteratuur blijft ondanks de sterkte van het aanbod nog al te vaak onderbelicht. Het is een oude, al vaak gehoorde klacht, maar we zullen ze herhalen tot ze overbodig is geworden. Goede boeken voor baby's, kleuters en scholieren vormen een essentiële voedingsbodem. Ze prikkelen het taalgevoel, openen nieuwe werelden, snijden emotionele onderwerpen aan of zijn een bron van onvervalste pret. Ze kunnen kinderen verwarmen, beroeren, prikkelen of wakker schudden.

We hebben het dan wel over goede boeken. Want ook bij deze oogst viel het op dat een groot deel van de ingestuurde titels meteen afviel omdat ze absoluut geen nieuw verhaal brachten, allesbehalve frisse inzichten boden of zich ervan afmaakten met slordige taal. In dat verband willen wij met aandrang een nieuwe vraag stellen: kunnen we afspreken dat we het vanaf nu nooit meer zonder goede redacteurs moeten stellen?

Jonge ogen en oren zijn zeer ontvankelijk en beïnvloedbaar, dus het is van het grootste belang hen verzorgde taal voor te schotelen, zinnen die niet krukkig zijn of schrijffouten bevatten. Jonge ogen en oren zijn nog volop in wording, dus het is essentieel hen te voeden met de beste verhalen, die meer zijn dan flauwe doorslagjes en niet stijf staan van de clichés. Beslagen redacteurs kunnen daar absoluut toe bijdragen. Zij begeleiden hun auteurs op een intensieve manier. Ze zien waar het verhaal hapert of het woordgebruik te flets blijkt, ze moedigen aan om de tekst te blijven herwerken tot er iets unieks ter perse kan gaan.

Nu kregen we als jury al te vaak de indruk dat er hooguit één keer snel was nagelezen alvorens het boek op de markt te brengen, dat er misschien wel potentieel was, maar er niet de tijd was genomen om dat rustig te laten rijpen. Kwantiteit boven kwaliteit: dat kan toch nooit het streven zijn? We grijpen deze Boekenleeuw aan om nog eens luid te roepen om meer redactionele strengheid en nauwkeurigheid. Kinder- en jeugdboeken die de lat niet halen kunnen volgens ons beter niet worden uitgegeven. Zo houden redacteurs meer tijd over om zich toe te leggen op werk waarin wel mogelijkheden schuilen en om verhalen bij te schaven tot die echt boven het maaiveld uitsteken.

Gelukkig ontdekten we ook dit jaar enkele tientallen boeken die wél de tijd namen om te rijpen en die wél durven te vernieuwen. Zo bleken in het groeiende segment van de kwalitatieve non-fictie enkele auteurs in goeden doen. Ook de kinderpoëzie blijkt springlevend. Dichters snijden enthousiast en op ongeziene manieren een veelheid aan thema's aan, ze komen los van de klassieke rijm dwang en laten een verfrissende wind waaien. Meer van dat!

Bij het gros van de titels die onze longlist haalden, is er zichtbaar aandacht besteed aan de vormgeving. De boeken zien er verzorgd en aantrekkelijk uit zodat die jonge ogen en oren eens zo hard in de verleiding komen.

Net omdat dat jeugdige publiek anno 2019 soms een extra duwtje nodig heeft – lezen en blijven lezen is niet meer vanzelfsprekend in deze tijden van snelle prikkels – hebben we als jury dit jaar toegankelijkheid hoog op onze prioriteitenlijst gezet. Originele inzichten, interessante thema's en literair verantwoord taalgebruik blijven uiteraard van het hoogste belang, maar die zullen de meeste jonge lezers niet bereiken in een al te gezochte of hermetische vorm. Daarmee pleiten we, voor alle duidelijkheid, niet voor het literaire equivalent van elke dag frieten ten nadele van groenten, nee, vitamines blijven een conditio sine qua non, maar dan wel graag verpakt in een aantrekkelijke bereiding. Een samenspel van leesbaarheid en klasse is volgens ons de beste manier om boeken blijvend te laten doordringen tot al wie ze leest.

We geloven dat onze vier genomineerden alvast moeiteloos zullen doen watertanden. De linnen rug en de betoverende cover van **Vosje** deden ons alleszins vol verwachting het boek openslaan. Na de eerste tekstloze pagina's – prachtig geïllustreerd door Marije Tolman – begint **Edward van de Vendel** voorzichtig met de eerste woorden, als speelse vossenpootjes. Daarna ontvouwt zich een warme, fantasievolle tekst over het jonge dier dat in een droom belandt vol herinneringen aan zijn leven en familie. Er komt ook een mensenkind op de proppen, waarna de vraag rijst waar de droom stopt en de werkelijkheid begint. Van de Vendel laat zijn verhaal heel natuurlijk evolueren en scheidt, in een krachtig samenspel met de tekeningen, een aparte wereld die nog vele harten zal veroveren.

In ***Ze gaan er met je neus vandoor*** is dat hart net gebroken. Een dichter, overmand door liefdesverdriet, houdt het voor bekeken. Dat leidt tot ergernis en frustratie bij de letters van het alfabet, die hun woordenvormer proberen te verleiden om de pen weer ter hand te nemen. Vertrekkend van dit basisidee bouwt **Ted van Lieshout** een ontwapenend, fris en bij momenten hilarisch verhaal. Hij zuigt de lezer mee in een verraderlijk spel waarin letters personages worden en het verhaal briljant wordt verweven met het grafische aspect. De bundel bevat spanning, geweld en ontroering en Van Lieshout toont zich een meester in het dollen met zijn lezer. Een ritje op de roetsjbaan is er een slappe hap tegen.

Ook **Kathleen Vereecken** voegt met ***Alles komt goed, altijd*** een verhaal toe dat we absoluut niet hadden willen missen, zelfs al speelt het zich af in het recent veelbeschreven decor van de Eerste Wereldoorlog. Door de ogen van Alice, een jong meisje uit Ieper, zien we hoe een gezin met vijf kinderen onherroepelijk door die oorlog wordt getekend. Alice krijgt daarbij pijnlijk harde lessen van het leven, maar knakt nooit helemaal. Het is een van de sterktes van dit boek: het laat de liefde en veerkracht zegevieren op de gruwel, zonder evenwel in stroperigheid te vervallen. In loepzuivere taal bouwt Vereecken haar gelaagde verhaal op en

dankzij haar scherp observerende hoofdpersoon betreft ze haar lezers erg dicht bij wat Alice beleeft. De broze, blauwe tekeningen van Charlotte Peys versterken die betrokkenheid alleen maar.

Ook *IJzerkop* is van bij het begin meeslepend. **Jean-Claude van Rijckeghem** schetst in deze historische jeugdroman een indringend, psychologisch portret van een jonge, rebelse vrouw die op de vlucht slaat voor een gedwongen huwelijk en in mannenkleren mee gaat vechten in het leger van Napoleon. Tegelijk is broer Pier koortsachtig op zoek naar zijn vrijgevochten zus. De gebeurtenissen worden vanuit een wisselend vertelperspectief beschreven, wat een bijzondere dynamiek teweegbrengt. Tel daarbij de emotionele herkenbaarheid, de beeldende kracht van talloze scènes en het historische onderzoek dat ontegensprekelijk aan dit werk voorafging, en je hebt een boek dat alles in zich heeft om een klassieker te worden.

Vier boeken dus waaruit de toewijding van auteur en redacteur spreekt, vier boeken die inhoudelijk een frisse wind laten waaien en vormelijk verzorgd zijn.

Na rijp beraad kozen we als jury voor een boek waarvan we geloven dat het het diepst kan beroeren, een boek dat een breed scala aan emoties bespeelt, dat een tegelijk historisch en actueel verhaal brengt, dat geschreven is in loepzuivere taal, en vooral, dat een erg groot gevoel van betrokkenheid creëert. Dat het boek eerder dit jaar al gelauwerd is, is in onze ogen geen belemmering, maar eerder een bevestiging van zijn kwaliteit.

De Boekenleeuw 2019 gaat naar *Alles komt goed, altijd* van Kathleen Vereecken.

Antwerpen, 30 oktober 2019

De jury Boekenleeuw 2019 bestond uit: Sofie De Jonckheere (docent Nederlands), Mik Ghys (boekhandelaar, recensent), Jan Lambrechts (Beste Boekenmeester 2018), Dirk Nielandt (Laureaat Sabam Award Jeugdliteratuur 2013) en Katrien Steyaert (literair journalist).